

Azərbaycan Respublikasının
Mediyanın İnkişafı Agentliyi

**Azərbaycanın dövlətçilik
tarixinin, milli
adət-ənənələrinin, elm
və mədəniyyətinin təbliği**

Milli kinomuz deyiləndə, "Bəyin oğurlanması" filmində sovsoz müdiri Hudaşev müəllimin (görməli aktyorumuz Səməndər Rzayevin canlandırdığı obraz) məşhur çıxışı yada düşür: "ayə, ay camaat, bu kino ki var, çox qəlizdi! Həm qəlizdi, həm də vacib!". Bəli, kino vacib məsələdi. Həm də qəliz. 2 avqust - Milli Kino Günündə nə vaxtsa milli mədəniyyət, incəsənət xadimlərimizin bu qəliz məsələnin öhdəsindən çox-çox məharətlə gəldiklərini xatırlamaq və təsdiqləmək necə də xoşdur, qürurvericidir.

Həqiqətən də Azərbaycanımızın, həm də filmlərə senari yazan yazıçılarına, yaxud yazdıqları möhtəşəm əsərlərin motivləri əsasında senariləşdirdikləri əla filmlərə görə, o filmlərin ərşəyə gəlməsinə ömrünü-gününi fəda etmiş rejissorlarımıza, operatorlarımıza, rassamlara, bəstəkarlara, redaktorlara, qrim ustalarından tutmuş işıqçılara, dekorçulara, geyim üzrə rassamlara, unikal aktyor və aktrisalara, montaja və sair... qədər nəhəng kollektivlərin bütün üzvlərinə dərin təşəkkür etmək mənavi borcumuzdur. Milli Kinomuzun ərşəyə gəlməsindən ötən 124 ilin, mübahisəli hesab edilən son 24, hətta "durgünluq" sayılan lap 30 ilini də çıxsaq, yerdə qalan filmlərimiz axirətədək ruhumuzu oxşamağa yetəcək səviyyədedir. Kino Günü ilə bağlı bir neçə gün silsilə mədəni tədbirlər keçiriləcək. Amma öncə Azərbaycan kinosunun keçiyi gərəli yola nəzər salmalıyıq. Qeyd edək ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 2000-ci il 18 dekabr tarixli Sərəncamı ilə avqustun 2-si kino işçilərinin peşə bayramı - Azərbaycan Kinosu Günü kimi qeyd olunur. Və Azərbaycan kinosu 124 yaşlı həmişəcavan "qocadır". Fransada keçirilmiş ilk kinoseansdan iki il sonra - 1898-ci il avqustun 2-də Bakı elmi-foto dərnəyinin katibi, naşir və fo-

toqraf Aleksandr Mişon özünün lentə aldığı "Bibiheybatdə neft fontanı yanğını", "Əlahəzrət Buxara əmirinin yolasalma mərasimi", "Qafqaz rəqsi" xronikal sənədli və "İlişdin" adlı bədii sүйetlərini nümayiş etdirmişdi. Həmin gün milli kinonun yaranma günü hesab olunur. Ötən əsrin əvvəllərində "Pate", "Pirone", "Filma" kimi xarici kino şirkətləri Bakıda fillarını açaraq film istehsalı ilə məşğul olublar. 1916-cı ildə yazıçı İbrahim bəy Musabəyovun eyniadlı povesti əsasında "Neft və milyonlar sultanatında", 1917-ci ildə isə Üzeyir Hacıbəylinin eyniadlı operetası əsasında "Arşın mal alan" qısametrajlı bədii filmləri çəkilib. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə hökumət bir çox mədəni-siyasi islahatlar keçirib. Xarici ələmlə diplomatik, mədəni-iqtisadi əlaqələr dünya kinosunun ilk nümunələrinin Bakıya gətirilməsinə və ictimai baxışlara təkən verib. Bunun nəticəsində Bakıda kinematografiya həvəs-

ativlərin mükafatlarına layiq görüldü. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin mədəniyyət və incəsənət xadimlərinə, kino sahəsində çalışanlara göstərdiyi diqqət və qayğı hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycanda kino sənətinin inkişaf etdirilməsi haqqında" 2007-ci il 23 fevral tarixli Sərəncamı milli kinomuzun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə yeni təkən verib. Dövlətimizin başçısının müvafiq Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan kinosunun 2008-2018-ci illər üzrə inkişafına dair Dövlət Proqramı"nın icrasını təmin etmək məqsədilə bir çox mühüm işlər görüldü. Bu il 124-cü ildönümünü qeyd etdiyimiz Azer-

"Kinomuz bizdən uzaqdadır"

Mövlud Süleymanlı: "Ümid edirəm ki, yaxın zamanda biz kinoda xalqın simasını görəəcəyik"

karlarının sayı artmağa başlayıb. 1918-ci ildə onlar "Kinematografiya və teatr qulluqçuları şurası"nda birləşiblər. Azərbaycanda sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra 1923-cü ildə Azərbaycan Foto-Kino İdaresi (AFK) yaradılıb və həmin il aprelin 28-də Birinci Dövlət Kinofabriki açılıb. Burada çəkilən ilk film xalq əfsanəsinin motivləri əsasında yaradılmış "Qız qalası" bədii filmi olub. 1923-1926-cı illərdə kinostudiya Birinci Dövlət Kinofabriki, sonradan AFKİ Kinofabrik ilə birləşdirilərək "Azdövlətkino", "Azərkinono", "Azərifilm", "Azdövlətkinosənəyə", "Bakı kinostudiyası", "Azərbaycanfilm" adlandırılıb. 1960-cı ildən Cəfər Cabbarlının adını daşıyır. "Azərbaycanfilm"də inkişadək iki mindən çox müxtəlif növ və janrda film istehsal olunub. Onların bir hissəsi, o cümlədən "Arşın mal alan", "Şəriki çörək", "Ad günü", "Sevinc baxtası", "İstintaq", "Yaramaz" və başqaları Dövlət mükafatlarına, bir çox filmlər, o cümlədən "Ögey ana", "Uzaq sahillərdə", "Arşın mal alan", "Bizim Cəbiş müəllimi", "Axırıncı aşırım", "Nəsimi", "Özge vaxt", "Sarı gəlin", "Ovsunçu", "Buta", "Çöçü", "Nabat", "Axınla aşağı" və digərləri beynəlxalq və digər kinofes-

baycan kino sənəti ötən müddətdə əlamətdar hadisələrlə zəngin özlənəməxüs inkişaf yolu keçərək, xalqımızın mədəni-mənəvi həyatında mühüm rol oynayıb. Kino sahəsinin inkişafı məqsədilə dövlət büdcəsindən ayrılması hesabına "Azərbaycanfilm" və digər dövlət studiyalarında, eləcə də müstəqil kino müəssisələrində milli marağ və mənfəə baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edən mövzularda 250-dən çox bədii, sənədli və cizgi filmi çəkilib. İstehsal edilən 60-dan çox ekran əsəri 60-a yaxın ölkədə keçirilən 230-dan çox beynəlxalq film festivalında iştirak edərək 146 müxtəlif mükafat qazanıb. Diqqətə çatdırmaq ki, hər il 2 avqust - Azərbaycan Kinosu Günü ilə bağlı müxtəlif tədbirlər, mərasimlər, yeni filmlərin təqdimatı keçirilir. Bu il də əlamətdar gün münasibətilə ölkəmizdə silsilə tədbirlər təşkil olunur. Milli Kino Günü münasibətilə Heydər Əliyev Mərkəzinin həyatında 5 yeni film nümayiş olunacaq. Bunlardan üçü "Böyük qayıdış" senari müəssisəsinin çərçivəsində çəkilən qısametrajlı filmidir. Bunu jurnalistlərin mədəniyyət nazirinin birinci müavini Elnur Əliyev bildirir. Nazir müavinini deyib: "Biz istəyirik ki, kinomuz Azer-

baycan cəmiyyətinin inkişafında özünü səfərbər etsin. Kinomuzun inkişafı Mədəniyyət Nazirliyinin prioritetlərindən biridir. Gələn il Azərbaycan kinosunun 125 illiyi, "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının 100 illiyi tamam olacaq. Bununla bağlı ciddi işlər, planlar nəzərdə tutulub". Cəfər Cabbarlı adına Respublika Gənclər Kitabxanasının əməkdaşları da Milli Kino Günü münasibətilə "Azərbaycan kinosu xalqın milli sərəvətidir" adlı bibliografik icmal, "Azərbaycan kinosu" adlı ənənəvi kitab sergisi və videoçarx hazırlayıb. Videomaterialda bu sahədə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyev tərəfindən Azərbaycan kinosunun inkişafı sahəsində imzalananan Sərəncam və Dövlət Proqramı da öz əksini tapıb. Təqdim edilən materiallarda müxtəlif illərdə yerli və beynəlxalq kino festivallarında iştirak etmiş Azərbaycan filmləri haqqında məlumat təqdim edilir. Kitabxana əməkdaşları tərəfindən hazırlanan bibliografik icmalda Azərbaycan kino tarixindən, onun inkişaf mərhələlərindən, öz adlarını Azərbaycanın kinematografiya tarixinə qızıl hərflərlə yazmış karifeylərin həyat və yaradıcılığında bəhs edən 20-dən çox kitabın annotasiyası

verilir.
Xalq yazıçısı, dramaturq və senarist Mövlud Süleymanlı "Şərq"ə açıqlamasında Milli Kino Günü'nün əsl bayram olduğunu bildirib:
- Mən kinonun içində olmuş adamam. Həmişə də kinomuzu görmək üçün "boylanmışam". Amma görmüşəm ki, kinomuz bizdən uzaqdadır. Özümüzdən uzaqdı. Əlimizin yetmədiyi yerdədi. Əlimizi ona tərəf uzadıyıq, amma çatmır. Biz hardayıq, kinomuz hardadı, bilirik. Bu, sovet vaxtından pozulmuş məsafədir. Elə bilmişik, ona yaxınırıq, əlimiz çatır. Amma əslində, elə olmayıb. Bu gün xalqımızın yena də seve-seva baxdığı milli kinolarımız böyük kişilərin hesabına başa gəlib. Nə qədər bizdən uzaq olsalar da, yəne də bir yaxınlıq hissi edilib, o yaxınlığı həmin böyük kişilər, dahilər min-bir əzab-əziyyət hesabına qorumağa çalışıblar. Kinomuzun üzü, xalqımızın üzüdür. Kinomuz bu üzü olduğu kimi əks etdirməlidir. 44 gündə qələbə qazanmış xalqın buna haqqı var. Ümid edirəm ki, yaxın zamanda biz kinoda xalqın simasını görəəcəyik.